

Szám.

A meg-
hónap.
meskáll
nnállása
S eldi-
ket épp
a most
en ked-
ső. Ke-
a. Nem
a. Már
bat. —
Rosz-
is. ha
k nem
asonló
ván te
k más a
omásul
jeleit,
ischer
ában»
Hanem
k ma-
budai
fekvő
zzetek
A kül-
Na-
t ten-
ejtve-
kerül
óloom
k sor
Ilyen

gadó)
vesen
okat.

RA.

Imre
5 kr.
Szili
Anna
(r.)

nyo-
ábla
ából
eum
e 3.

KIS HÍR LAP

TILALMASBAN. (Lásd a 375. lapon.)

Szerkeszti Forgó bácsi.

LV. köt. 24. szám. Ára negyed-évre 1 frt. Egyes szám ára 12 kr. 1898. december 11-én
Megjelen minden vasárnap 16 lapo n.

Előfizetési felhívás

a

KIS LAP

1899-dik évi január-juniusi folyamára.

(A „Kis Lap“ 56-dik kötetére.)

MÉGÉHEZ közeledvén az esztendő, végéhez közeledik a »Kis Lap« most folyó kötete is, megnyitjuk tehát az előfizetést a »Kis Lap«-nak az új évvel kezdődő új folyamára, mely a »Kis Lap«-nak immár **ötvenhatodik** kötete lesz.

Minden ajánlásnál többet mond ez a két szó: *ötvenhatodik kötet!* Majdnem egész emberöltőnyi multat jelent s e hosszú idő alatt a »Kis Lap«, folyton haladva és tökéletesedve, a magyar gyermek-világ legkedvesebb barátja, oktatója, szórakoztatója lett, ápolója a zsenge szívek nemes, jó hajlamainak, hazafias érzületének. Örömmel fogadott kedves házi barát a »Kis Lap« ma már fejedelmi palotában épp úgy, mint a szerény hajlékban s nem ígérhet jobbat, mint azt, hogy: lankadatlanul fog haladni az eddigi kipróbált uton.

A jövő kötet tartalmát Forgó bácsi és a kiadó-tulajdonos társaság teljes gonddal készítették elő. Mindjárt az első számban

„Kunyhó és palota“

czimmel hosszabb elbeszélés indul meg, művészi rajzokkal ékesítve s bizonytalán még a most befejezett »Arany-bánya« című elbeszélésnél is jobban meg fogja nyerni a kis olvasók tetszését. Hogy pedig vigszámban se legyen fogyatkozás, arról tenni fog a

„Vad Laczi indiánus regénye“

melyet ez a mindig jó kedvű pajtás az ő barátainak mesél el, készítvén elbeszéléséhez olyan remek eredeti rajzokat is, hogy

senki sem fog ámulás és kaczagás nélkül rájuk nézhetni. Lesz folytatása a

„**Képek a magyar nemzet történetéből**“ című sorozatnak is, mely hazánk multjának nagy alakjait és eseményeit mutatja be. Minden szám közöl kisebb **elbeszéléseket, meséket, szindarabokat, költeményeket, ismeret-terjesztő** cikkeket, művészi rajzok kíséretében. A „**Büvészet**“ rovata is folytatást nyer; két-hetenként **színes melléklet** lesz ezentúl is, a rendes rovatok változatlanul megmaradnak s a minden számban közlendő rejtvények megfejtői közt minden héten **jutalom-könyv** kerül kisorsolásra, az év végén pedig a **legszorgalmasabb megfejtők** számára lesz külön jutalom-kisorsolás.

Minden előfizető, régi és új egyaránt,

diszes ujévi ajándék

kellemes meglepetésében is fog részesülni.

Aki régi hiva a »Kis Lap«-nak, sorakozzék hát újra a Forgó bácsi zászlaja alá s hozzon magával új hiveket. A régieket és újakat egyformán öleli szívére

Forgó bácsi.

*

Kéjük t. előfizetőinket, sziveskedjenek megrendelésüket mielőbb beküldeni, hogy a lap pontos szétküldése fennakadást ne szenvedjen.

A »Kis Lap« előfizetési ára:

Negyedévre **1 frt**

Félévre **2 „**

Egész évre **4 „**

Az előfizetések, legczélszerűbben postai utalványon, a »Kis Lap« kiadó-hivatalához (Budapest, IV., Ferencziek tere 3. sz., Athenaeum-épület) intézendők.

A „**KIS LAP**“ kiadó-hivatala.

A HŐS UNOKA.

— Elbeszélés képekkel. —

MÉLY szakadék, meredek szirt, tövises bozót, süppedékes ingovány váltották föl egymást. Az a két sétáló válogathatott, melyiket szereti jobban. Volt köztök, aki, úgy látszik, egyiket sem találta kedvére valónak.

— Már tovább ne menjünk, Aladár!

Mi türés-tagadás, ez a néhány szó egészen úgy hangzott, mint ha tüstént egy kis pityergés akarna rá következni. Annál keményebben és kevélyebben szólt rá a válsz:

— Mi jut eszedbe, Lóri? Gyere át szaporán! Egy, kettő! Rajta!

Ezt a parancsot egy jól megtermett, izmos, körül-belül tizennégy éves fiú kiáltotta a mély szakadék egyik partjáról a tulsó parton tétovázó leánykának, aki vagy három évvel fiatalabb lehetett s aki a határozott parancsra sem indult neki a mély ároknak, hanem újra alkudozott.

— Már eleget jártunk... alig érünk haza озsonna idejére.

— Majd falatozunk, amikor haza érünk. Katona-dolog!

— De én nem vagyok katona! Már több mint egy órája, hogy itt az erdőben árkon-bokron, sziklákon át kapaszkodunk...

— Nincs különben. De azért még csak az elején vagyunk. El kell jutnunk legalább is a szorosig, melyet a hős honvédek hajdan vitézül megvédelmeztek.

— Én nem megyek... én már fáradt vagyok.

— Jól van, hát menj haza!

— Egy-magam bolyongjak itt az erdőben? Az nem lehet... félek...

— Micsoda? Mit mondtál? A hős honvéd unokája azt tudja mondani, hogy fél?

— Ej, hagyj békében a hősködéssel! Én megtanulom a leczkémét, aztán kötök, varrok, főzögetek, de a vitézkedés nem az én mesterségem.

— Nagyon tévedsz, drága hugocskám. Aki igaz magyar leány, annak gyávának lennie nem szabad; az én hugomnak meg már éppen nem. És ha még egyszer hallok tőled ilyen beszédet, megtagadlak, hogy a vérem vagy, de még a képes-terembe sem jössz soha többé velem. Hát eszeden járj, Lórika!

A leányka nem igen tudta elgondolni, micsoda veszedelem származhatnék abból, ha Aladár megtagadná, hogy neki testvére; hiszen azért mégis csak az maradna. A másik fenyegetés valóságát már inkább sajnálta volna. Otthon, szép nagy házukban, ő is szeretett a képes teremben időzgetni, ahol a sok régi családi kép függött. Aladár a legtöbbről nagyon érdekes történeteket tudott, melyeket még apától, de még nagyapától is hallott. Lórika emlékezett ugyan rájuk, de bizony csak homályosan, mert alig hat-hét éves volt, mikor meghalt a nagyapa és kevéssel rá az apa is.

Annál jobban emlékezett Aladár, kivált arra az órára, mikor haldokló atyja magához hívta és megtört hangon így szólt:

— Fiam, én nem sokára itt hagylak örökre... Még gyerek vagy ugyan, de vésd emlékedbe utolsó kívánságomat... Légy támasza és oltalmazója anyádnak, ha felnőtél... Végy példát nagyatyádon, ki mint alig serdülő ifju már férfiakkal tudott versenyt küzdeni.

Es ott a képes teremben függött egy festmény, mely előtt most Aladár sokszor álldogált s magyarázta Lórikának:

— Látod, ez egy csata a nagy szabadság-harczból... itt rohannak a vitéz honvédek... ott vannak az ágyuk... látod? Az egyik ágyut fiatal honvéd igazgatja; alig öregebb, mint én most. Az nagypapa volt. Hős vitéz volt már mint serdülő ifju. Én is az leszek.

— Igen, de csatába nem mehetsz, ha nincs háboru, jegyzé meg Lórika.

— Hm... hát... majd lesz, felelé Aladár, kissé megakadva.

Addig is pedig, amig csatába mehet, rajta volt, hogy bátorság dolgában senki se fedezhessen föl benne hiányosságot. A könyvek-nél s efféle csöndes dologoknál nem nagyon jeleskedett, de annál inkább ott, ahol erejét, bátorságát tanusíthatta. És ha jó anyja nem volt ezzel megelégedve s azt mondta, hogy rosszul értette meg atyja végső óhaját, így felelt:

— Ne félj anyácskám tudom én! Nagypapa unokája vagyok én! Hogyan oltalmaználak meg, ha csak afféle pipotya gyerek volnék?

Szeretett volna hugocskájából is hős

leányt nevelni, de már ezzel bajosan boldogult. Hanem mégis magával vitte, amikor lehetett, így most erre a nagy erdei utra is. És hiába duzzogott Lórika, végre is át kellett az árkon másznia, aztán tovább mentek.

Egyszerre megszólalt a leányka: — Nézd, milyen furesa! Amott füst jön ki a szikla oldalából.

— Azám! Megnézzük, mi van ott.

Közelebb mentek. Eleinte nem láttak egyebet vad sziklánál; de Aladár éles szeme csak-hamar észre vett valamit.

— Itt nyílás van a sziklában; nagyon szűk, de beférni rajta. Alkalmasint barlang bejárása. Mindjárt kikutatjuk.

— Jaj, ne! ijedezett Lórika. Ki tudja mi van ott?

... VÁLLON RAGADTA ÉS TÉRDRE NYOMTA.

(Lásd a 374. lapon.)

— Ma
— De
— Akk
Lórika

inkább: k
kísérje k
magát, h

Befura
nehány l
alá jutot
egyik ol
nyilt. A
tele volt
százféle p

— Mi
Itt lakni
tolvaj-ba

— Oly
jok tanyá

— Ho

— Tu

ország h
A csemp
országbo

vámot el
van szab

— D
hogy ide

aggódva.

— Ma

hogy ser

— D
tüz... c

Hát biz
Menjünk

— M
valaki, h

Ez na
kellőképe
szepeget

— Majd meglátjuk.

— De én félek . . .

— Akkor hát maradj kívül. Én bemegyek. Lórika nem igen tudta, mitől féljen inkább: künn maradjon-é egymaga, vagy elkísérje bátyját? Végre is arra szánta magát, hogy vele megy.

Befurakodtak a szük nyíláson. Alig néhány lépés után már ismét szabad ég alá jutottak, szük szikla-katlanba, melynek egyik oldalán tág folyosó-szerű barlang nyílt. A kis szikla-katlan is, a barlang is tele volt ládával, csomaggal, szerte hányt százféle portékával. De embert nem láttak.

— Milyen furcsa! álmétkodott Lórika. Itt lakni kell valakinek . . . Jaj te! Hát ha tolvaj-barlang?

— Olyasmi. De talán nem éppen tolvajok tanyája. Én már gyanitom, hol vagyunk.

— Hol?

— Tudod, innen nem messze van az ország határa. Ez itt csempészek tanyája. A csempészek titokban hoznak be idegen országból mindenféle portékát úgy, hogy a vámot elkerülik. Erre pedig nagy büntetés van szabva, tehát rejtegetik a portékát.

— De akkor alig ha lesz innyökre, hogy idegen jár a tanyájukon, szolt Lórika aggódva.

— Már megint félsz? Hiszen láthatod, hogy senki sincs most itt.

— De megjöhetnek. Nézd, ott ég a tűz . . . és fazekakban fő mellette valami. Hát bizonyosan csak rövid időre távoztak. Menjünk innen, hamar!

— Már ugyan miért sietnék? Ha jön valaki, hát jöjjön! Én nem futok senki elől.

Ez nagyon vitézül volt mondva. Lórika kellőképen meg is bámulta, de azért mégis szepegett és ismételte, hogy jobb volna

odább állni. Ezt nagyon rosszul tette, mert Aladár most már úgy vélte, hogy ha engedne a hugocskája kérésének, olybá tünne föl, mint ha maga is megszeppent volna.

— Majd elmegyünk, ha már jól körülnéztünk, mondá.

És alapos szemlét tartott a rejtek-hely minden zugában, mialatt Lórika kedvetlenül követte. A hosszú barlang-folyosónak épp a végén jártak, mikor egyszerre csak beszéd hallatszott, a következő pillanatban pedig dühös szitkozódás és kiáltozás:

— El vagyunk árulva! Kémek járnak itt! Le kell löni! Halál reájok!

És ugyan-ekkor már több lövés dördült el. Egyik golyó Lórikának a füle mellett sivitott el és a sziklába furódott. A leányka halálos rémülettel sikoltott fel:

— Jaj Istenem! Ne löjjenek! Nem vagyunk mi kémek!

A következő pillanatban több férfi tement mellettök, csupa idegen-szerű alak. Meglátszott rajtok, hogy nem erről a tájról valók. Egyikök Aladárt ragadta meg, egy másik Lórikát.

— Kik vagytok? Mit kémködtök itt? Nem tudjátok, hogy halál fia, aki ide be mer jönni?

Lórika félholtá lett az ijedtségtől. Hogy Aladár mit érzett, azt nem árulta el. Azt látta, hogy most itt megmutathatja bátorságát. Felelt is merészen.

— Nem vagyunk kémek, hanem uri gyermekek, azt láthatják. Füstöt láttunk innen fölszállni, hát kíváncsiak lettünk, hogy mi van itt. Nem bántottuk semmijöket, hát maguk se bántsanak, hanem eresszenek. Haza akarunk menni.

— Igazán? Csak hogy nem addig van ám az, urficskám! szolt az egyik férfi. Aki nem

közülünk való s mégis ide furakodott, az élve nem juthat ki innen, mert nyomunkra vezethetné a csendőröket, finánczokat. Gyerekek, nem gyerek, az nekünk mindegy. Nem türjük, hogy buvó-helyünket elárulja valaki; arra pedig semmi kedvünk, hogy itt idegeket őrizgessünk és hizlaljunk.

Lórika reszketett, zokogott; Aladár is mint ha elhalványodott volna; de azért merészen szemébe nézett ellenfelének és megvető hangon mondá:

— Ha én negyed-magammal és felnőtt ember volnék, szégyelném, hogy így fenyegetsek két gyermeket, kivált mikor az egyik még hozzá gyöngé leánya.

— Nagyon betyken beszél, urficskám. Pedig jó lesz, ha alább hogy vele, mert még van egy pár golyó ebben a pisztolyban. No, azt elhisszük, hogy véletlenül tévedtek ide, de az mindegy. Fölfedezték a rejtek-helyünket, bizonyosan azt is kitálaták, mit láttak itt. Hát mi nem vagyunk rablók, sem gyilkosok, de azt sem engedjük, hogy kíváncsi gyerkőczök elrontsák a dolgunkat. Innen tehát csak úgy szabadulnak, ha térden állva megesküsznek, hogy soha senkinek egy szót sem szólnak arról, hol voltak és mit láttak itt.

A remegő leánya rögtön térdre omlott; de Aladár daczosan állva maradt. Szörnyen megalázónak találta, hogy ilyen gonosz emberek parancsának engedelmeskedjék. El is tökélte, hogy nem teszi.

— Fölösleges minket megesketni, mondá. Becsület-szavamat adom, az elég.

— Ej, nem alkuszunk! rivált rá az egyik csempész. Szaporán, térdre!

Ekkor már vállon ragadta és térdre nyomta Aladárt. (L. a képet a 372. lapon.) Ott aztán a banda vezérének utána kellett

mondaniok a kemény esküt, hogy soha senkit a barlang nyomára nem vezetnek, sem egyetlen szóval sem említik, hogy itt jártak és mit láttak.

— Így ni! szólt a vezér. Most pedig kotródjanak és többé ne settenkedjenek ezen a tájékon!

Ezzel kivezette őket a barlang szük nyílásán, mehettek haza. Mentek is szaporán, sokáig szótlantul. Lórika, amint tul voltak a bajon, nagyot lélegzett és lassanként megnyugodott. Csak annyit mondott:

— Kellett ez nekünk?

— Mit tettem volna? viszonzá Aladár boszusan. Egymagam négy fegyveres ellen!

— Hiszen nem mondom... de mikor láttuk, hol járunk, idején eltávozhattunk volna. És akkor meg sem köllött volna esküdnünk, hogy föl nem fedezzük a bün-barlangot.

— Ó, a gyávaság utólag rendesen nagy bölcseség köpönyegébe öltözik, szólt Aladár megvetőleg. Nem kérek belőle.

Lórika dehogy mert volna vitába ereszkedni vele. És mivel igazi bajuk nem esett, inkább érdekes kis kalandnak kezdte tekinteni a történeteket, csak azt sajnálva, hogy otthon el nem mesélheti a mamának, akinek hűségeseen el szokott mindent mondani. Pedig a mama bizonyosan kérdezgetni fogja hol jártak, mit csináltak oly sokáig?

Dehogy kérdezgette! Nem került arra sor. Nem ugy értek erről a sétáról haza, amint remélték.

Már nem voltak messze, még csak az Ördög-tó mellett köllött elkerülniök. Ez jókora viz volt, magas sziklák közt, valóságos tenger-szem, látványnak gyönyörű, de megközelíteni veszedelmes. Aladár természetesen

épp azért a szikla szélén szeretett járni. Ő nem szédült, nem félt. Lórika kénytelen-köletlen követte, de óvatosan, távolabb a meredek parttól. Pedig sajnálta, hogy nem mehet a szirt szélére.

— Nézd, milyen szép virág van ott! mondá. Kár, hogy nem lehet belőle szakítani.

— Miért ne lehetne?

— Mert a szikla itt nagyon magas, és meredek; ha az ember elszédül vagy megcsuszik . . .

— Ne szédüljön és ne csuszszék meg! Mindjárt megmutatom.

Oda ment, biztosan lépett a szirt szélére, lehajolt és le is szakította a virágot. De nem hozta el.

— Ó, hát mért nem hoztad el? kérde Lórika.

— Mert azt akarom, hogy magad hozd el onnan. Láttad, hogy semmi veszedelem sincs benne.

— De én félek . . .

— Már megint! Ne légy már annyira gyáva! No, majd én veled megyek és fogom a bal-kezedet. Hozzá kell szoknod egy kis bátorsághoz, ha velem vagy.

Lórika jobb szerette volna ott hagyni azt a virágot, de Aladár már kézen fogta, hát csak megindult. A virág a sziklának a legszélén feküdt s a leányka akaratlanul lenézett a mélységbe, elszédült s ijedten rázkodott össze. Ekkor a keze kiszabadult az Aladár kezéből és Lórika, egyensúlyt veszítve, velő-rázó sikoltással bukott le a mélységbe.

(Folytatása következik.)

TILALMASBAN.

(Képpel a czimlapon.)

*Csak a minapában történt
— Enyhe, derült idő járta —
Hogy dadájával Boriska
A villamos kocsit várta.*

*Mig a kocsi megérkezik,
Addig elmul tiz percz is tán.
»Csak messze ne!« szól a dada.
»Közel maradjon, Boriskám!«*

*És ott ugrált, játszogatótt,
Sikongatótt nagy vidáman —
S épp a szökő-kutak táján,
Ahol az a sok virág van.*

*Ni, viola! A szirmai
Ugy ragyognak mint a bársony . . .
És féle is szökken vigan . . .
Jaj! Csak az ör meg ne lásson!*

*Gyepen átfut . . . le is hajol,
És letép vagy három szállal.
Topp! . . . jön az ör. »Mit csinálsz itt?
Ez a tépett virág rád vall!«*

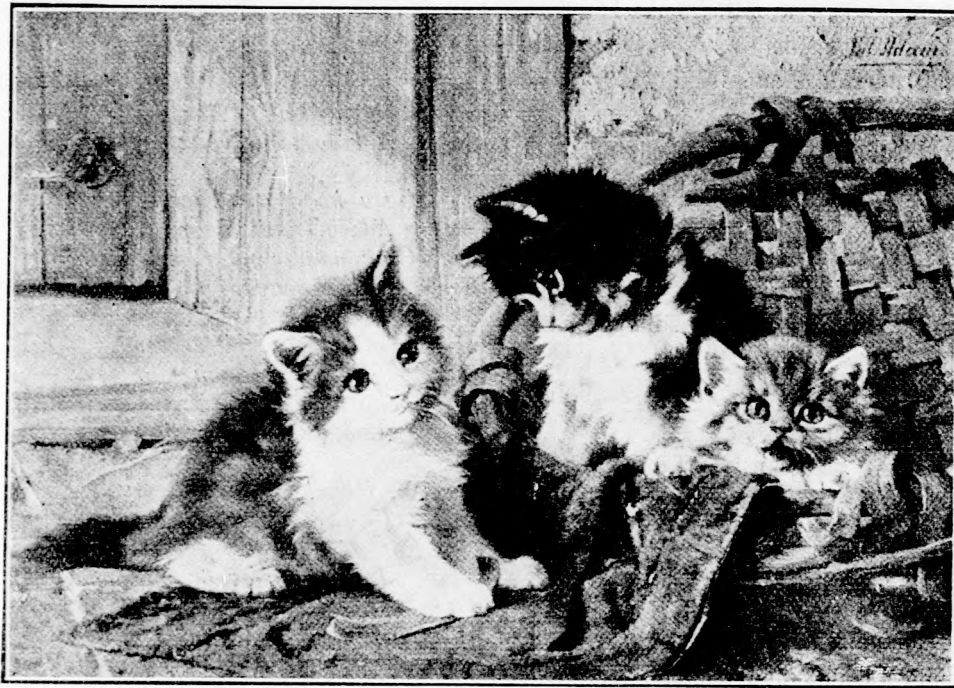
*Kis Boriska ijedtében
A virágocskát elejti.
Hogy áthágtá a tilalmat —
Nem álmodá, de most sejtí.*

*A dada is jajveszékel,
Ijedtében szinte eldül . . .
»Jeszusom!« így sopánkodik,
»Jaj Istenem, mi lesz ebbül?«*

*A dadának s Boriskának
Ijedelmét az ör látván:
»Ne féljetek! Egyiknek sem
Tánczol a botom a hátán.*

*Hanem aztán az ilyesmi
Meg ne történjen jövőre!
Most mehettök . . . » És szelíden
Tovább halad a kert öre.*

A LÁTHATATLAN EGÉR.

Három cizca miczurka,
Itten ül egy bukorba;
Kerek fejükbe nem fér be:
Mért is nincsen már egérke?

Keresik egy órája,
Nem akadnak reája.
Nincs is egér! Az csak mese...
Üres beszéd, több semmise!

Van itt kosár, van láda,
Van lyuk szoba sarkába',
Melybe kényelmesen befér...
Hol hát az a híres egér?

Egyszerre csak czini, czin...
»Itt vagyok én, a kicsiny,
A farkinczás kis egérke,
Mely egy kicsi lyukba fér be.

Kifér rajta, — de be is,
Mert van neki esze is.
Éppen akkor les a sutba'
Hogy öt lesi a cizcuzka.

Hallgatja, mit beszélnek,
Van esze az egérnek.
Leshetitek biz' azt váltig,
Mig fogatok bennem vásik!«

KÉPEK

A MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETÉBŐL.

Báthori István.

(Képekkel a 377., 380., 381. lapokon.)

NEGYEDFÉL száz esztendővel ezelőtt
volt az.

Messze a magyar földtől, a derüs egü
Olaszország egyik városában, Paduában,
sokan megbámultak akkor egy délczeg
magyar ifjut. Előkelő volt a tartása, uri
a viselete; paszomántos szolgák lesték a
parancsát, az erszénye pedig mindig duz-

zadt az
Épp az
most mé
egyetem

Hires
kola volt
riban a
egyetem
sze ideg
szágokbe
jártak

tudomá
szomjas

Az a m

ifju tehá
lyen jár

hon ugy
keresett

ilyenfél
Nem vo
akkor M

ország
tem, ne

gyon tör
gukata

ifjak kö
tudom

után.

gondja
akkor n

kinek. S

a deli if

akár h

megn

hüség
szolgáj

és vité
szik az

helye a

zadt az aranytól. Gazdag ur fia lehetett. Épp azért bámulták meg, mert hát itt most mégsem volt egyéb, csak a paduai egyetem egyik szorgalmas tanulója.

Hires főiskola volt akkoriban a paduai egyetem, meszsze idegen országokból eljártak oda a tudományra szomjas ifjak. Az a magyar ifju tehát jó helyen járt. Ott hon ugyis hiába keresett volna ilyenféle helyet. Nem volt még akkor Magyarországon egyetem, nem is nagyon törték magukat a magyar ifjak könyv és tudomány után. Egyéb gondja volt itt akkor mindenkinek. S annak a deli ifjunak is akár hányszor megmondta hűséges öreg szolgája:

— Papnak való a könyv, nem a dus és vitéz Báthori fiának. Otthon már öregszik az urunk, hát bizony ott mellette volna helye az urfinak. Hiszen láttam én, hogy

jól forgatja a kardot, kopját; a lovat is keményen megüli. Hát nem jobb volna otthon vitézkedni, vagy legalább vadászgatni?

— Megjön annak is az ideje, ha egészen

embernyi ember leszek, jó öregem, felelt az ifju Báthori. Egyelőre nincs otthon szükségem rám. Atyám uram még maga is kemény vitéz, aztán meg ott van mellette a bátyám, Kristóf. Én mint afféle kisebbik fiu csak egy harmadik sorban állok. No, majd talán én is előbbre jutok valamikor.

Nem árthat semmiképen, ha addig is nem csak jó kardot viselek az oldalomon, hanem egy kis tudományt is szerzek a fejembe.

S az élénk eszü ifju Bá-

thori István szorgalmasan tanult tovább. Maga sem álmolta még akkor, milyen jövőnek rakja le az alapját.

Mikor pár év multán elkészült az egye-

BÁTHORI ISTVÁN. (Lásd a 376. lapon)

temen, még nem tért mindjárt haza. Utazgatott sok felé; megismerkedett a világgal; látott, tapasztalt sok hasznosat és ismeretekben gazdagon indult végre vissza hazájába.

Szomoru világba tért vissza! Török basa volt akkor az ur Buda várában, a hatalmas török parancsolt az ország nagy részében; csak a kisebb rész maradt meg a magyar királynak. A keleti rész pedig, Erdély, külön fejedelemség volt, ahol János Zsigmond, az utolsó Szapolyai, uralkodott, de úgy, hogy adót fizetett a szultánnak. És ez a János Zsigmond fejedelem beteg testü, tudatlan elméjü, iszákos ember volt, akitől semmi jó sem telt ki; mellette pedig mint bizalmas tanácsosa Békes Gáspár állt, kincs-vágyó, kapzsi, alattomos ember, aki csak arra törekedett, hogy a maga kincseit szaporítsa.

Itt, Erdélyben, volt otthon az előkelő Báthori nemzetség, ide tért haza az ifju István ur is.

Még csak kevés ideje élt otthon, már hire kezdett terjedni mindenfelé.

— Ez a paduai diák nem olyan közönséges vitéz, mint a többi nemes urfi. A csatatéren nemcsak hős bajnok, hanem jeles vezér is. A tanács-ülésben pedig oly bölcsen szól, mint a legtapasztaltabb öreg.

Volt is benne módja Báthori Istvánnak, hogy mind a kettőt bebizonyítsa, mert rövid idő múlva megtették váradi főkapitánynak és bihari főispánnak. Nagyvárad akkor igen erős vár volt, az erdélyi fejedelemség szélén; azon tul, a sik alföldön, már a török uralkodott és garázdálkodott. Hiába kötöttek békét, hiába volt az erdélyi fejedelem a szultánnak barátja és adófizetője: a kincs-vágyó basák és bégek mind-

undtalan fölkerekedtek egy-egy erős csapattal, betörték a szomszédba, raboltak, harácsolnak s rab-szujra füzve hurcolták el az embereket. Ámde keservesen megjárták, ha oda merészkedtek, ahol Báthori állhatott az utjokba. Alig hogy megindultak, már előttük termett a mindig résen álló Báthori és szétverte őket. Az üldözött martalóczok nem csak prédát nem vittek haza, hanem örülhetett, aki élve menekült.

Ha már ezzel is jeles hirre jutott, még inkább nőtt a hire, mikor az ország urainak gyűlésén tanácsot adott, hogy és miképen kell a nehéz dolgokat jól elintézni. Bölcsőbb tanácsot adni senki sem tudott, nagy boszuságára Békes Gáspárnak, a fejedelem meghitt emberének, aki nagyon irigy szemmel nézett Báthorira. Mert Békes titkon nagyra-vágyó terveket forralt.

— A fejedelem beteg, már nem élhet sokáig. Fia nincs, biztosan megválasztatnám magamat fejedelemnek, csak ez a Báthori ne volna. Ez veszedelmes vetélytárs lehet.

Ebben nem is csalódott. János Zsigmond fejedelem 1571-ben meghalt s az erdélyi rendek Gyula-Fejérvárra gyűltek, hogy fejedelmet válasszanak.

— Olyan fejedelem köll a trónra, aki harczban vitéz, tanácsban bölcs legyen, mondák. Egyik oldalról a német szorongat, a másik oldalról a török; nehéz köztök megállanunk, ha nincs jó vezérünk. Ki legyen az?

— Báthori István! Csak Báthori István! És egyhangulag megválasztották fejedelemnek Báthori Istvánt. Ime, az egykori paduai diák már nem állt hátul a harmadik sorban. Sőt bizonyosan maga is azt hitte ekkor, hogy most már legfölül van.

Pedig még fölfelé.

Legelő, hogy trón nyomban pedig a pár indit

Nagy császár és megszerelt hogy ez delmeket

— Le Bécsben Miksa o Báthori vajda. A fogom l övé lesz kel ped csak bi

Miksa Meg is segítsek rövid i zett, m nyal, k gyászál

— Héttor Erdély

Mer gatas a szárok tek ot dékoka szultán így se kéréső hogy

Pedig még csak ekkor indult meg igazán fölfelé.

Legelőször arról kellett gondoskodnia, hogy trónusát és országát biztosítsa, mert nyomban megkezdődött a veszedelem. Még pedig a ravasz és nagyra-vágyó Békes Gáspár indította meg.

Nagyon jól tudta Békes, hogy Miksa császár és király a maga részére szeretné megszerezni a szép Erdélyországot. Csak hogy ez bajos volt, mert az erdélyi fejedelmeket a hatalmas szultán oltalmazta.

— Lehet azon segíteni, szolt Békes, ki Bécsben szötte a terveit. Segítsen meg Miksa császár és király, hogy elűzhessem Báthorit a trónról és én legyek erdélyi vajda. Akkor én Miksa császárt és királyt fogom legfőbb uramnak vallani, igazában övé lesz Erdélyország, kezére adom. A törökkel pedig, hogy miképen kell elbánni, azt csak bízzák reám. Orránál fogva vezetem.

Miksa császár és király belé egyezett. Meg is hagyta cspat-vezéreinek, hogy majd segítsék Békest. Maga Békes utra kelt és rövid idő múlva Konstantinápolyba érkezett, még pedig nem üres kézzel. Arannyal, kincsekkel teli ládák voltak a podgyászában.

— Remélem, eleget hoztam és nem a Héttoronyba fogok vándorolni, hanem mint Erdély fejedelme térek haza, gondolá.

Mert veszedelmes volt akkoriban a látogatás a nagy hatalmu szultán udvaránál. Császárok, királyok követei is csak úgy merhettek ott megjelenni, hogy nagy értékű ajándékokat hoztak, még pedig nem csak a szultánnak, hanem a fő-basáknak is. Még így sem volt bizonyos, hogy teljesül a kérésök, de legalább arra számíthattak, hogy baj nélkül kerülnek haza. Mert az

elbizakodott török hatalmasok keveset czeremóniáztak: ha megharagudtak, elfogatták a vendéget és becsukatták a Héttorony nevü hirhedt vár-tömlöczbe, Sok, sok jó magyar sinylődött ott hosszú esztendő-kön át, némelyik ott is halt meg.

A ravasz Békes Gáspár nem került a Héttoronyba. Gazdag ajándékaival és fortélyos beszédeivel megnyerte a basákat, meg a szultánt is. Igérte, hogy ha ő lesz Erdélyország fejedelme, sokkal nagyobb és több ajándékot fog küldeni, hűséges hive lesz a szultánnak, míg a kevély Báthori elébb-utóbb meg fogja tagadni az engedelmességet. Azt persze bölcsen ellhallgatta, hogy a szultán ellenségével, Miksa császárral és királlyal már megalkudott. A szultán tehát így szolt:

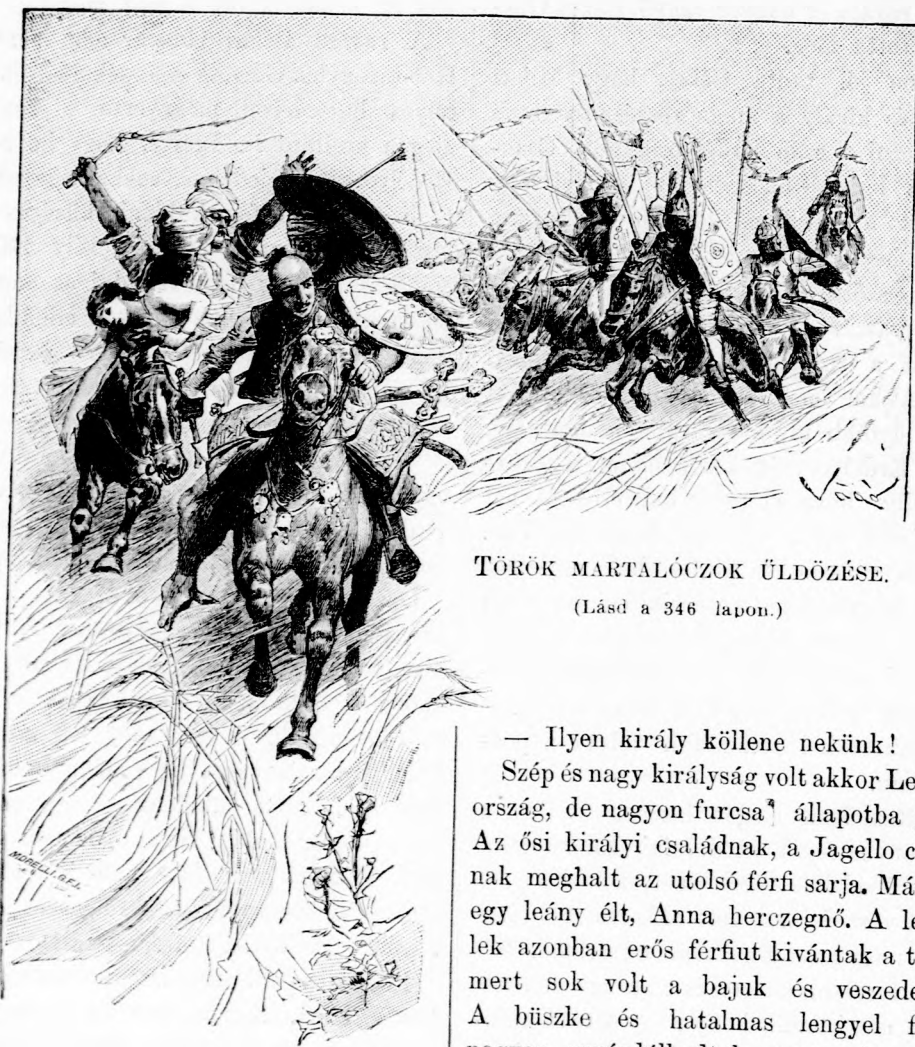
— Jól van, nem bánom. Nekem mindegy, mi a neve az én erdélyi szolgámnak. Üzd el Báthorit és ülj be a fejedelmi székbe, ha tudsz. Elismerlek fejedelemnek.

Örvendezve tért Békes haza. Rögtön hozzá látott a sereg-gyűjtéshez és amint hire terjedt, hogy a két hatalmas uralkodó: a szultán és Miksa császár-király őt támogatják, iziben nagy lett a pártja, hozzája csatlakoztak az urak a hadaikkal. Biztosnak hitte mindenki, hogy pár hét múlva ő lesz Erdélyország fejedelme. Éppen csak Báthori nem hitte, nem is ijedt meg sem a Békes nagy seregétől, sem a szultántól, sem Miksa császár-királytól.

Fegyverbe állította hadait és megindult Békes ellen. Kisebb volt az ő serege, de egész hadsereggel fölért a nagy hadvezéri esze. Radnót közelében úgy tönkre verte ellenségét, hogy hanyatt-homlok futott esze nélkül, ki merre látott. Maga Békes külszországba menekült, soha sem ismét

többé vissza. A győzelem után pedig Báthori szigoruan ítelt ugyan azok fölött, akik elpártoltak tőle, de a legtöbbször aztán megkegyelmezett s jósággal, szelidséggel

ismét hiveivé tette; rendet, békességet teremtett országában. A szultán is, Miksa császár-király is szépen elhallgattak, eszökbe nem jutott többé, hogy háborgassák. Látták

TÖRÖK MARTALÓCZOK ÜLDÖZÉSE.

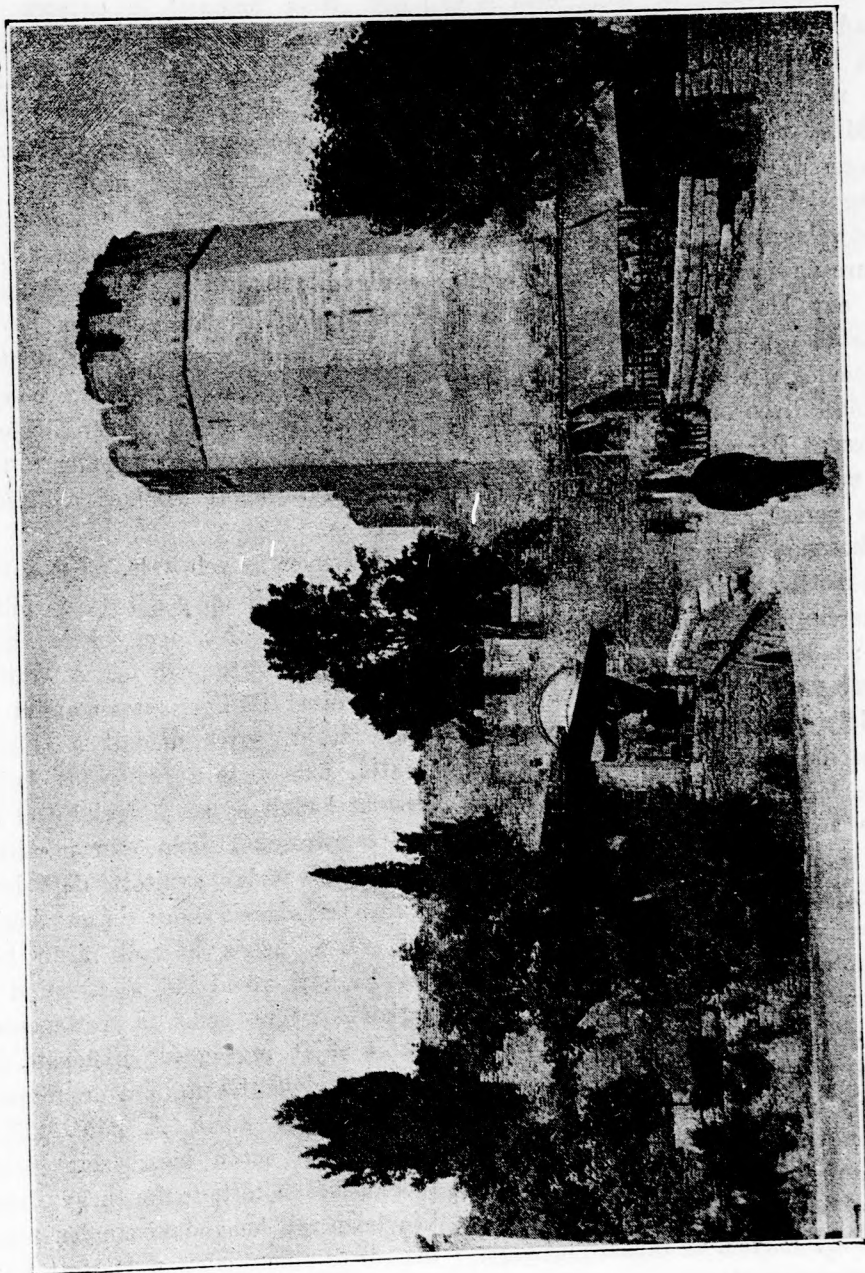
(Lásd a 346 lapon.)

hogy Báthori nem ijed meg tőlök, ha még annival nagyobb birodalmaknak az urai is.

És ekkor az északi szomszéd országban így sohajtottak fel a lengyelek:

— Ilyen király köllene nekünk!

Szép és nagy királyság volt akkor Lengyelország, de nagyon furcsa állapotba jutott. Az ősi királyi családnak, a Jagello családnak meghalt az utolsó férfi sarja. Már csak egy leány élt, Anna hercegnő. A lengyelek azonban erős férfit kívántak a trónra, mert sok volt a bajuk és veszedelmök. A büszke és hatalmas lengyel főurak nagyon garázdálkodtak, nem volt rend és igazság az országban. És az még csak a kisebbik baj volt. A nagyobb veszedelem a szomszédból fenyegetett, a moszkvai orosz czártól, akinek »a rettenetes Iván« volt

A HÉT-TORONY KONSTANTINÁPOLYBAN. (Lásd a 376. lapon)

a neve. Hatalmas, hódító uralkodó volt ez; kegyetlen, erőszakos, de nagy eszü is és jeles hadvezér. Hosszu idő óta háboruskodott a lengyelekkel, mindig győzelmesen és már nagy darab országot hódított el tőlük. Most pedig úgy hitte, hogy egész Lengyelországra teheti rá a kezét.

A lengyelek tehát a francia Henrik herceget választották meg királyuknak. De ugyan furesán jártak vele. Henrik király megjött, egy kis ideig ott volt, jól szénézett, aztán egy éjjel — megszökött haza, azt az izenetet hagyva hátra, hogy ő bizony nem vesződik ilyen országgal, ahol benn is, künn is csupa baj és veszedelem fenyeget. Így hát megint nem volt király.

Hanem persze hamar akadt, aki szerette volna a koronát. Még pedig Miksa császár és király akarta azt megszerezni a fiának, Ernő főhercegnek. El is követett mindent, de hiába; a lengyel ország-gyűlés Báthori Istvánt választotta meg királynak.

Az erdélyi magyar nemes urfi, a paduai szorgalmas diák tehát egy nagy királyság uralkodója lett. És ott szerzett még igazán becsületet a magyar névnek! Rövid idő mulva az volt a neve: »Báthori István lengyel király, az Észak hőse.«

Miksa császár-királyt természetesen nagyon boszantotta, hogy fia megbukott. Keményen ráizent hát Báthori Istvánra, ne merje elfogadni a koronát, hanem azonnal mondjon le róla, különben vele gyülik mega dolga. Báthori épp oly keményen izent vissza:

— A lengyelek bennem biznak, nem is fogják megbánni. A becsület és kötelesség parancsolja, hogy elfogadjam a koronát; aki pedig megtámadna, az tapasztalni fogja, hogy életemet elveszthetem, de gyáva soha sem leszek!

El is rendezte mindjárt a dolgait Erdélyben. Nem mondott le egészen erről az országaról, megtartotta a főhatóságát, fejedelmi czimét és a jövedelmei egy részét is; maga helyébe pedig vajdának testvérbátyját, Kristófot tette meg, aki aztán bölcsen és igazságosan kormányozott.

Nagy fénnel vonult be Báthori István Krakóba, ahol megkoronázták, másnap pedig megtartotta esküvőjét Anna királyi hercegnővel. Aztán dologhoz látott. Először is benn az országban teremtett rendet és igazságát. Jósággal, bölcseséggel párosult erélye előtt mindenki örömet hódolt és minden viszály elhallgatott. Csakhamar rátérhetett Báthori a külső ellenségre is.

Kénytelen is volt vele, mert a »rettenetes Iván« czár már a határon állt hatalmas seregével. No, nem sokáig állt ott és hamar elvesztette erre felé a »rettenetes« nevet. Mert Báthori István, amint egyszer sikra szállt, egyik diadalt a másik után aratta, üzte-verte a rettenetes Iván megrettent hadait és sorra foglalta el a várakat és városokat. Iván czár mindig ujjabb meg ujjabb hadat gyűjtött, de valamennyi csufos vereséggel futott haza. Amit Iván sok véres, nehéz harcok árán hódított, azt Báthori rövid idő alatt mind visszafoglalta, végre pedig a rettenetes Iván már a saját országáért remegett. Fühöz-fához kapkodott, utoljára a római pápa közbenjárását kérte. A pápa küldött is követet, aki aztán kieszközölte, hogy Báthori békét kötött, de úgy, hogy Iván czár kénytelen volt lemondani minden régi hódításáról és elkeseredetten kiáltott fel:

— Harmincz évi fáradságom veszett kárba!

Erdély-
erről az
gát, feje-
észt is;
vérbáty-
bölcse

István
másnap
a királyi
ott. Elő-
ett ren-
eséggel
mest hó-
. Csak-
ellen-

rettene-
t hatal-
t ott és
tenetes«
egyszer
ik után
in meg-
a vára-
g ujjab
amennyi
it Iván
nóditott,
l vissza-
es Iván
Fühöz-
ai pápa
ddött is
gy Bá-
án czár
gi hódi-
el:
veszett

Dicsőséggel tért Báthori vissza. Aztán bölcse, igazságosan uralkodott. De, sajnos, nem sokáig. Lengyel királysága tizedik évében végzetes betegség lepte meg s 1586. végén, még csak 53 éves korában, meghalt. Krakóban, a lengyel királyok sirboltjába temették el.

Két nemzet őrzi mai nap is kegyelettel emlékét: a lengyelek mint egyik legnagyobb királyukét, mi magyarok pedig, mint hazánk olyan jeles fiát, ki itthon is, messze idegenben is, dicsőséget szerzett a magyar névnek.

EMLÉKEZZÜNK AZ APRÓ MADARAKRÓL.

KEDVES Forgó bácsi! Nekünk van ám jó multságunk! Tavaly óta t. i. télen is pusztán lakunk. A gyermek-szoba az emeleten, ablaka előtt pedig egy kis lapos tető van. Arra egy állványt tettünk ki, erre egy kis etető szekrényt állítottunk. Már egész nyáron gyűjtöttünk mindenféle olajos magvakat: vad-kendert, napra-forgót, bogáncsot, len-magot stbit.

Mióta beállott a hideg, minden reggel teszünk a szekrénykébe magot. Naponta 100-nál több kis madár — főleg kék- és szén-czinke — látogatja meg a nekik terített asztalt. De legjobban örülnek, ha édes mamám egy darab szalonnával ajándékozza meg őket. Egy hosszú léczre függesztjük a szalonnát és azon sokszor 8—10 czinke is lóg.*) Az olyan kedves!

Az a csodálatos, hogy mihelyt enyhébb az idő, mindjárt elmaradnak, és akkor a kertben látjuk őket a fenyőkön, hol bogarakat keresgélnék.

Maradok hü olvasója

Pettend nov. 27. *Luczenbacher Ada.*

*) Lám: így lesz a czinkeből szalonka.

F. b.

Találós mese.

*F-fel: gyáva s nem egész;
Cz-vel: szem feléje néz;
D-vel: a nap közepe;
K-val: a nap kelete;
Sz-szel: vigan nyargalász;
T-vel: sokszor zuzmarás;
Ny-nyel: sok szerszám fele;
Ny nélkül: élet jele.*

A megfejtők névsorából elsőnek kisorsolt kapja jutalom-nyereményül a következő művet:

„Apró szín-darabok“.

Gyermek-előadásokra gyűjtötte *Forgó bácsi*, több képpel, díszes vászon-kötésben. (A „*Forgó bácsi könyvtára*“ című sorozat egyik önálló kötete.)

MEGFEJTÉSEK ÉS MEGFEJTŐK.

A »KIS LAP« LV. köt. 22-dik számában közölt koczka-rejtvény megfejtése:

M	A	D	Á	R
A	G	Á	R	
D	Á	M		
Á	R			
R				

Helyesen fejtették meg: Preisach Frida, Rosenfeld Erzsé és Dalma, Murgu Jancsi, Nékám István, Retter Károly, Szemkő Barna, Bárdosy Valéria, Hardy Sándor, Aninger Laci, Ringer Lilike, Kolisch Pali, Györfly Ilonka, Hartányi Zoltán, Pethő Zoltán, Jákó Margit, Strinovic Lujza, Szumrák Jenő, Záborszky Dezső, Hám Lajos és Ernő, Rittick Tibor, Sztányi Matild, Hollós László, Máj Imre, Boros Emmike, Czákó Imre és Miklós, Mérey Ágosta, Rosenfeld testvérek, Grossmann Sándor, Zakariás Sándor, Kovács Miczike, (Írást beporozni nem illik: F. b.), Lakner Margitka, Hajnik Ilonka, Hampel Ferencz, Ebeczky Gabriella, Erdős Ella (A megfejtéssel a cizmizsalagot is beküldeni fölösleges. F. b.), Dobrovits testvérek, Rakovszky Zsófia, Herczeg testvérek, Háry Irén és Juliska, Jurenák Ferencz, Schvarcz

Iréne, Izsák Erzi és Zsiga, Altstock Hugo, Virág Rózsika és Juliska, Goldheim Károly, Ravasz Piroska, Mándy Gizike, Hirsch Józsi és Ernő, Götz Irén és Ilka, Schmidt Pista, Lukács Irma, Toldy Lenczike, Mitterdorfer Alice, Nagy Lenke és Ernő, Jusztusz Hajnalka, Lintner Fancsika, Jeszenszky Ilona, Vajda Irén, Pilz Erika és Felice, Bloch Margit és Andor, Lépes Magdolna, Kovalóczy Rudi, Toperczer Ödön, Graefl Paula és Márta, Löwentritt Margit, Husz Miczike, Kocsis Margit, Toperczer Valéria, Fried Ernő és Béla, Löwensohn Margitka (Saját irásodat kívánom látni! *F. b.*) Hering Hilda, Kazy Péter, Szelke Béla, Robitsek Magda, Dukesz Anna és István, Könyöki Ilona, Szemerey Annuska és Irénke, Badics Gizi, Halász Imre, Szitányi Lola, Zmeskáll Istvánka, Matolcsy Elemér, Veres Gizella, Gyika Marianne és Alice, Schönstein Mariska, Sziklay Vera (részben), Werkner Albert, Péterfy Vilma.

A jutalom kisorsolása szabályszerűen megtörténvén, nyertes lett *Hajnik Ilonka, Budapest*, kinek a jutalom-könyvet (*Tündérmesék*, világhírű szép tündérmesék, a magyar gyermekvilág részére átdolgozva, számos képpel, diszes vászonkötésben; a *Forgó bácsi könyvtára* című sorozat egyik önálló kötete) a kiadó-hivatal megküldi.

*

A *Kis Lap* LV. köt. 21-dik számában közölt rejtvény megfejtését beküldték még: Nagy Lenke és Ernő, Péterfy Vilma, Fried Ernő és Béla, Klein Mariska.

FORGÓ BÁCSI POSTÁJA.

Goldheim Károly. Nagyon későn gondoltad rá magadat a *zuhatag* stb. betürejtvények megfejtésének beküldésére. A megfejtést és a megfejtők névsorát már a 19-dik számban közöltem, vagyis éppen egy hónappal ezelőtt; más szóval: leveled éppen egy hónappal később érkezett, mint kellett volna, hogy számba vehessem. A megfejtések beküldésének két hét a határideje; ennyi időn túl már utólagosnak sem fogadhatom el, mert hiszen ekkor már mindenki olvashatta a lapban a megfejtést. — **Ányos Kristóf.** A bronz mennyi rész és ezüst-vegyületekből áll: erre megfelel az *Athenaeum* kicsi s még bővebben a *Pallas* nagy Lexikona. — **Neubauer testv.** A *Forgó bácsi színháza* című két-kötetes gyűjteményben megfogjátok lelni azt, amit kerestek. *Ida néni* a *Kis Lap* minden olvasójának már régóta egyik legkedvesebb mesélője. — **Lilike.** Rég üzenem. — **Még egyszer** felszólítom azt az adakozó kis olvasómat, aki okirat-bélyegben küldött egy koronát Erzsébet királynénk emlék-szobrára: tu-

dassa velem nevét, hogy az illető rovatban közölhessem, mert levele elkallódott. — **Matolcsy Elemér.** Minden a legjobb rendben van. Hajdanában volt nekem N. Abonyban két kedves Matolcsy barátom. Károlynak vagy Lászlónak vagy tán az unokája? — **T. mamája.** Azt az angol kocsi is ösmerem. De a »tandem« név mégis csak latin, s tudni azt volna érdekes, a »végre, végtére« értelmű diák szónak mely mellék-értelmét foglalta le e járműve számára az angol. Nyilván alkalmi elnevezés, mint a »bagatelle« és a »vosistas«. — **Sztojanovics Adrienne.** Bemutatkozásodat kellemes tudomásul veszem. A kiadó-hivatal már utnak indította a bekötési táblákat. — **„Egy szöke“** kezdetű vers annyira kezdetleges, hogy nem is lehet róla komolyan beszélni, gunyolódással pedig nem akarnám kedvet szegni. — **Graeff testv.** A kertészeti feladványra helyes megfejtést küldöttetek. Az illatszer nélkül való papirosra írt soraitok jól estek. — **Háy Juliska.** Ügyesek. Mind a kettőt besoroztam. A levelet ezen túl is csak az *Athenaeum* czime alá küldjétek. Megkapom. — **Hirsch testv.** A *dámvadról* minden természetrajzi könyv ad nektek fölvilágosítást. De azért nem lehetetlen, hogy még a fél folvtán, rajz kíséretében közlöm bővebb leírását. — **Toldy Lenczike.** Hat éves kis vitéztől elég szép írás az a tied. Nagyon nőjj! — **Herzeg testv.** A »Levelezés« rovatában szívesen közlöm képes lev. lapokra vonatkozó cserélési kívánságokat. De egy-egy hallgatag olvasó-társatok serkentésére már nem vállalkozhatik a *Kis Lap*. — **Vilma néni.** Köszönettel vettem. Rajzok kíséretében hova előbb közlöm is. — **Lukács Irma.** Egyszer bizony valamely csütörtök este 6-7 között meg is látogathatnál az *Athenaeum* új palotájában, mely annyira megnyerte a tetszésedet. — *Több levélről a jövő számban.*

LEVELEZÉS.

Justh Ödön (Neczpál, Turócz vrm.) és Blau Alice (N.-Kanizsa) a hozzájuk küldött képes lev. lapokat szívesen viszonzozzák hasonlókkal.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ EMLÉK-SZOBRÁRA.

Ifj. Némethy Károly 1 frt.

A „KIS LAP“ minden kötetéhez **diszes szín-nyomatu bekötési táblák** kaphatók. Egy bekötési tábla ára **60 kr.** A *Kis Lap*-nak **fél-évi** folyamából telik **egy** kötet. Megrendelő czim: *Athenaeum könyvkiadó-hivatala, Budapest, Ferencziek-tere 3.*